

Zaigrali so Haydnov Godalni kvartet v Es-duru, op. 33, št. 2, »Šala«. Stavki: Allegro moderato, Scherzo: Allegro, Largo, Finale: Presto.

Joseph Haydn (1732 –1809), imenovan tudi »oče« godalnega kvarteta, je delo napisal leta 1781. Delo umeščamo v niz šestih istega leta napisanih godalnih kvartetov. Posvetil jih je ruskemu carju Pavlu Petroviču in so zato pogosto imenovani tudi Ruski kvarteti. Kvartet je unikaten predvsem v značilnostih finalnega stavka, ki daje pomen oznaki kvarteta »Šala«. Pred koncem rondoja uporabi pavzo, s katero občinstvo zapelje, saj pričakuje konec skladbe. Igranje nadaljuje v počasnem tempu in dinamiki forte, kar poslušalce na novo preseneti. V nadaljevanju se še naprej poigrava s poslušalci in jih zavaja z odlaganjem konca. Skozi celotni stavek lahko slišimo tudi veliko drugih majhnih glasbenih delcev, ki nam dajejo občutek šal. Haydn naj bi se hotel s tem po eni strani ponorčevati iz poslušalcev in jih puščati zmedene ter negotove v konec skladbe, po drugi strani pa vplivati na izvajalce, ki se, zagnani v tempu, prese-nečeni vedno znova srečujejo z »ovirami«.

Haydnova glasba je pisana za izvajanje mojstrov glasbenikov. In takšne smo imeli priložnost slišati v UKCL. Obiskovalci prireditve so njihov nastop izredno lepo sprejeli in toplo pozdravili z dolgim aplavzom. Moramo biti ponosni na to, da KUD KC in MF dr. Lojz Kraigher in slovensko zdravništvo premoreta tako kakovostne izvajalce.

Druga KUD-ova razstavišča

V mesecu septembru je še nekaj razstav, ki si jih je vredno ogledati. V galeriji Medicinske fakultete UL razstavlja Vesna van Midden, študentka 5. letnika splošne medicine, »Fotografije s potovanj«. V galeriji Nevrološke klinike UKCL razstavlja Biserka Komac, članica KUD-ove Likovne skupine Leon Kopore. V avli UKCL sta na ogled dve razstavi. »Za Slovenijo brez tobaka!« z medijsko najuspešnejšimi protitobačnimi posterji v svetu, ki so jo pripravili Sanja Zupanič, Robert Volčanšek, Luka Šolmajer in Zvonka Zupanič Slavec. Druga razstava z naslovom »Vizije so 11: UKC – kako naprej?« prikazuje notranjost UKCL ob odprtju leta 1975 in danes.

Zdenka Vinšek, dolgoletna članica Likovne skupine Leon Kopore in vodja Taborjeve galerije v UKCL je nagovorila obiskovalce in povezovala program.

Pripravilo jo je Društvo arhitektov Ljubljana.

Prireditve se je prijazno sklenila v duhu Pavčkovega verza:

Nobena pot ni ravna.

Nobena pot ni revna.

A vsaka je zahtevna.

In tvoja ena sama – glavna.

Prijatelja kirurga na Altaju

»Mon vieux ami, rad bi šel s teboj na Altaj«

Damijan Meško,
dr. med., Ljubljana
Prof. dr. Eldar M. Gadžijev,
dr. med., v. svet., Preddvor

Uvod

Altaj, to je nekaj, kar redko doživiš.

Ko si na Altaju, se zaveš, da je svet lep. Čas se ustavi. Pravijo, da je naš planet, naša mati Zemlja s popkovino na Altaju pripeta v vesolje. Tu je polno

skrivnostnih krajev in ljudje z vsega sveta iščejo tu svoj mir, svoj smisel.

Sibirija je najbolj prostrana dežela, Altaj je najbolj skrivnostna pokrajina. Začelo se je s prijateljem Eldarjem, našim spoštovanim profesorjem kirurgije. Letos je že šestič obiskal Altaj. Dogovorila sva se, da ga tokrat obiščeva skupaj.

Pa se je le zgodilo: z Damijanom sva bila skupaj na Altaju!

Prihod

Že mesec sem bil na Altaju. S prvo skupino smo uspešno prejahali delno

novi pot našega »jahalnega trekinga«. Medtem ko je bila na potovanju s konji druga skupina, sva z Mojco ostala v vasi Kučerla in si vsak dan privoščila kopanje v kakšno uro oddaljeni reki Katun. Mojca je potem odšla po tretjo skupino v Gornjo Altajsk. Z njo naj bi prišel tudi moj prijatelj kirurg Damijan s Simonom in Mojčin svak Srečo, ki je nameraval kot prvi Slovenec priplezati na Beluho, najvišjo goro Sibirije.

Prva postaja je bila Moskva, kjer smo pristali na letališču Šeremetjevo. Od tam smo se morali peljati do novega letališča Domodedovo, ki ga še dograjujejo. Velikanska razdalja, več

Damijan in Eldar na poti s konji.

kot osemdeset kilometrov od enega do drugega konca Moskve. Sledil je dolg polet do Gornjega Altaja, majhnega mesta na jugu Sibirije. Bili smo pisana družčina, vsak s svojo življenjsko zgodbo. Vsak je šel na Altaj iskat **nekaj**, vsak je vedel, zakaj se je odpravil tja. Vodila nas je Marija Ana. Z nami sta bili dve Rusinji iz Maribora, Ljudočka in Tanja. Obe s široko, blago, zlato rusko dušo. Kakšna popestritev za ekipo!

Od Gornjega Altaja do vasi Kučerla je devet ur vožnje po slabih sibirskih cestah. Kučerla je altajska vas ob deroči reki enakega imena. Tik ob reki je velik prostor, ograjen z novo leseno ograjo. Tu smo že prvi dan ponoči in v dežju postavili šotore, ob tej ograji smo prvič sedli na naše konje.

Tisti dan, ko smo jih pričakovali, je že popoldne deževalo. Deževalo je tudi zvečer po 20. uri in naliv jih je pral, ko so se iz vasi peš spuščali v naš »tabor«.

Ko smo se kasneje zbrali pod »tendo« na večerji, so domači gostitelji na pol v šali na pol zares ugotavljali, da dež pomeni, da duhovi niso zadovoljni, ker prihaja s skupino nekdo, ki naj bi bil zanje (altajske duhove) grešen. No, to zagotovo ni bil Damijan, lahko pa da duhovom ni bilo všeč, da se je nekdo iz skupine name-raval povzpeti na Beluho. Altajsko se ji reče Ūč Sumer in je njihova sveta gora. Altajci prav zato ne plezajo nanjo in očitno duhovom ni všeč tudi,

če se drugi namenijo na sveto goro. V kapelici pod Beluho je veliko »ikonic« in spominkov na preštne planince, ki so se pod Beluho ponesrečili... Kasneje tega dne je dež vendarle pojenjal in morda so se duhovi pomirili ob ugotovitvi, da so prišli dobri, nič slabega hoteči ljudje. Skupina se je le uspela pripraviti za naslednji dan, ko je bil predviden odhod s konji.

Naslednji dan se je začelo naše potovanje. Na konjih. Vsak dan nova pokrajina, travnati vrhovi, na večjih višinah goli, pokriti z redkimi macesni, ob vznožju vrhov gost cedrov gozd. Jahanje ob deroči reki. Konji se samodejno ustavijo, sklonijo glave in pijejo. To je sveti trenutek, ko jih ne smeš motiti, žejni so, zaslužili so si bistro vodo iz reke. Velike ptice ujede jadrajo pod oblaki, svizci bežijo z drobnimi koraki po travi. Na planoti so divji konji, vedno v tropu, skupaj. Ustavijo se in gledajo čudne jezdece na njihovi poti.

Tako smo potovali dvanajst dni. Vsako popoldne smo postavili šotore in v kotlu nad ognjem skuhalo večerjo. Tudi v dežju in kljub utrujenosti. Toda to je »naložba« za življenje: odpoved, napor, potrpljenje, spoznavanje in spoznanje, občudovanje – velikokrat se vprašaš: je vse to res?

Ob ognju

Po večerji smo se pogosto zbirali ob ognjišču in sedeli na položenih

hlodih ali kamnih. Mojca je običajno prebrala kakšno altajsko pravljico. Potem smo se pogovarjali o tem in onem. Damijan je rad povedal kakšen bolj ali manj zabeljen zdravniški vic, tudi kakšnega »ginekološkega« in družba ga je rada poslušala. Rad se je smejal in mi z njim. Taki trenutki so mali »biserčki«, ki se jih bomo vsi radi spominjali.

Režko

Od nekdanj imam rad konje. Ob ograji v Kučerli je bil privezan visok, rjav konj. Arkadij me je peljal k njemu. »To je tvoj konj,« je rekel in odšel. Približal sem se mu, ga pobožal po vratu in ga potrepal po prsih. Videl sem, da je dobrodušna mirna žival na štirih nogah in brez greha. Takoj mi je prirasel k srcu. Konji so na Altaju prva tri leta v divjini, potem jih ujamejo, privedejo v dolino in učijo nošenja tovorov. Tako postanejo konji za ježo.

Ko smo tisti dan jahali že dobre tri ure in prihajali na sedlo med hribi, pokritimi s črnim kamenjem, na višini okoli 3.000 metrov, se je Režko nenadoma ustavil. Zastrigel je z ušesi, zahrzal in gledal v dolino, pokrito z zeleno travo, kjer je bil v daljavi trop divjih konj. Režko je gledal, gledal, gledal z blagimi očmi in se ni menil za besede, ki sem mu jih govoril, ni se menil za prijateljsko trepljanje po vratu. Ušesa je dvignil naprej in njegove velike oči so gledala nepremično v dolino. Spominjal se je svojega otroštva ob materi kobili in svoje mladosti v svobodi. Potem je glasno in veselo zahrzal, potrepal sem ga po vratu, odtrgal je pogled s planote svoje mladosti in stopal naprej. Pozneje mi je Arkadij povedal, da je ta pašnik last njihove vasi in da je Režko tu preživel svojo mladost.

Pot je bila velikokrat zelo strma in naporna, tudi nevarna. Konj hrope v strmino po skalnati poti, koplje z železnimi podkvmi po črnem granitu, s prednjo nogo išče varno stopinjo, ko se spušča po strmini, od napora zastoka – globok in hropeč stok iz

mogočnih pljuč. Takrat si z njim in veš, da je s teboj, hvaležen si mu, spoštuješ ga in ga imaš rad. Tako smo v teh dneh prejahali 240 kilometrov, trije konji so v strminah izgubili podkev. Priznam, na tem dolgem potovanju sem trikrat padel s konja, toda to je zgodba zase, v tem sem rekorder in prijeten občutek je, če si v nečem prvi – pa čeprav je to padec s konja.

Lulanje

Po naporni ježi, ko so konji premagali 1.000 m višinske razlike, smo prišli k prelazu Kara turek (3.060 m nadmorske višine). Tokrat nismo, kot običajno, prihajali do samega vrha, ampak smo ob njem zavili kakšnih 20 m nižje ter se ustavili. Razjahali smo, da bi se konji malo spočili, in nekaj naših je odšlo na vrh prelaza. Ostali smo se s konji premaknili naprej na drugo stran, da bi tam počakali tiste, ki so šli na vrh. Z mojim Komarikom sem šel malo dlje, ga pustil na poti in se podal še malo naprej, da bi opravil malo potrebo. Opazil sem, da konj ves čas gleda za mano. Ni me motilo in opravil sem...

Ko smo se zopet vsi sestali, smo, zato ker je bila pot strma in slaba, nadaljevali pot navzdol peš in peljali konje na povodcih. Lepo smo napredovali in konji so nas ubogali. Naenkrat sem na povodcu začutil, da se je moj konj ustavil. Obrnil sem se, ga pogledal

in videl, da ni posebne prepreke pred njim in ni nekega razloga, da ne bi šel naprej, zato sem povodec krepko potegnil. Pa se je uprl in me nekam čudno pogledal. »Le kaj ti je,« sem zamrmral in še močneje povlekel za povodec. Zaman, obstal je in me nekam žalostno pogledal, nakar se je iz njega ulil curek kot pivo penastega urina. Takoj sem popustil povodec in Kamarika prepustil njegovi potrebi. Ja, konj lahko defecira med hojo, urinirati pa ne more. Človek pač drugače.

Srečo je prišel z Beluhe

Srečo Rehberger, alpinist iz Kranja, je prvi Slovenec, ki je dosegel vrh Beluhe. Prvi dan v vasi Kučerla nas je zapustil in odšel s soplezalcem Denisom, ruskim alpinistom. Odpravila sta se proti Beluhi. Čez sedem dni smo se ponovno srečali. Bil je utrujen, shujšan in zelo srečen. Prvi Slovenec na Beluhi. Ker Beluha ni karsibodi. S 4.506 m je najvišja gora Sibirije. Lep dosežek, bi rekel Tone Škarja.

Ko smo prispeli do Akkemske doline pod Beluho in postavili svoj tabor blizu doline Jarlu, smo komaj čakali, da se nam pridruži Srečo, ki naj bi se vrnil z gore dan ali morda dva pred našim prihodom. Ker pa smo postavili svoje šotore precej proč od Akkemskega jezera, ob katerem naj bi nas čakal Srečo, smo prosili Arkaša,

Damijan na svojem Režku.

našega gostitelja in vodnika, da ga gre iskat.

Kasneje je Srečo pripovedoval, kako sta z Denisom, ruskim vodnikom po gorah, sedela pred šotorom ob Akkemskega jezera in se pogovarjala, da bi bilo morda dobro, če nas gresta poiskat. Potem pa je Srečo na drugi strani jezera zagledal jezdec s še enim konjem, ki ga je peljal na povodcu. Zajahal je v vodo tam, kjer jezero odteče kot reka Akkem navzdol po dolini, in jo s konjema prebrodil. Voda je segala nad trebuha konjev, tako da je moral jezdec privzdigniti noge, da jih ne bi zmočil. Jezdec se je usmeril proti Srečotu in ko se mu je približal in ga prepoznal, mu je povedal, da je prišel ponj. Pomagal mu je zajahati drugega konja in prebrodila sta vodo ter se usmerila proti dolini Jarlu.

V taboru smo vsi nestrpnost čakali na našega junaka in ko je prišel in povedal, da je priplezal na Beluho, ni bilo konca veselja, čestitk in objemanja. Vedeli smo, da doslej Slovenec še ni stal na vrhu najvišje sibiriske gore, sam pa je priznal, da Beluha sicer ni zelo težka, da pa je zahtevna gora. Duhovi niso bili zelo jezni, je pa ponoči potem nizko zapadel sneg...

Na babe

Mojca mi je za rojstni dan, ki sem ga imel čez nekaj dni, podarila izlet naše

Čudovita dolina in reka Tekelju.

Srečo na vrhu Beluhe.

skupine na babe. Velikodušna ponudba, bi rekel! In to kar za celo skupino. Šlo je za izlet z GAZ-om, s katerim prevažajo turiste po strmih in blatnih poteh ob reki Katun do planote, kjer so babe – kamniti arheološki spomeniki iz obdobja pred Kristusom. Peljal naj bi nas Anatolij, brat našega gostitelja Arkaša. Tisti naš GAZ je bil nekdanji vojaški tovornjak, ki ga je baje načrtovala neka inženirka in ki je lahko premagoval neverjetne strmine in ovire.

Na tovornjaku sva se najprej slikala z Damijanom, nato pa so smeli na vozilo še ostali. Iz naše vasi Kučerala smo šli najprej proti vasi Tjungur na drugi strani reke Katun. Pred visečim mostom smo morali izstopiti ter se peš podati čezenj. Potem smo se z GAZ-om peljali ob levem bregu reke po poti, ki je bila nekaj med slabim makadamom in kolovozom. Pokrajina ob reki je bila lepa, večji del gozdnata. Srečali smo se z nekaj velikimi terenskimi vozili ruskih bogatinov. Na nekem mestu, kjer je bil napol poruščen most čez manjšo rečico, je Anato-

lij enostavno zapeljal s ceste po bregu navzdol in čez rečico pa zopet po strmem bregu nazaj na pot. Komaj smo se uspeli obdržati na klopeh in podvig je spremljalo glasno oglašanje kar malo prestrašenih potnikov. Ko je šel tovornjak še enkrat čez neko drugo rečico, pa smo se na drugi strani ustavili in naša Tanja je izstopila ter v bistri rečici zajela hladno vodo za našo žejo. Po kakšni uri vožnje smo zavili na lepo, malo poševno planoto in izstopili. Tam je bilo nekaj bab, do meter visokih kamnov, na katerih so bili v nizkem reliefu izklesani zanimivi obrazi. Vzeli smo si nekaj časa za posedanje ob vrhnjem robu planote, kjer je bila mogočna, baje energetsko zelo močna skala... spodaj pa je šumela kot Soča zelenomodra Katun.

Roerich

Ob povratku smo se v samotni vasi sredi Ujmonske doline ustavili v muzeju, posvečenem Nikolaju Roerichu, velikemu ruskemu raziskovalcu in slikarju. Kakšen velikan je bil Roerich, po očetovi strani skandinavskih prednikov, po materi Rus, koliko muzejev ima po Rusiji, Evropi, Aziji in Ameriki! S težkim srcem povem, da doslej še nisem slišal zanj, da ga nisem poznal.

Roerichov muzej leži na sibirski ravnini in obsega večji kompleks lesenih zgradb, med katerimi so lesene tlakovane poti.

Upravnik muzeja, starejši ruski gospod s sivimi brki, umirjen, prija-

Eldar z babo.

zen, zelo izobražen, poln spoštovanja do Roericha, nas je sprejel in vodil od zgradbe do zgradbe. Razlagal nam je o Roerichovem življenju, njegovem delu, o njegovih raziskovanjih. Naša Rusinja Ljudočka nam je prevajala njegove razlage. Potrpežljivo je poslušal njen prevod in potem nadaljeval. Razstavljeni so Roerichovi osebni predmeti, njegove knjige, zemljevidi dežel, kjer je odkrival Azijo, orodje in predmeti, ki so jih takrat uporabljali ljudje na Altaju. Po stenah so njegove slike, predvsem olja. Spraševal sem se, ali je bil ta učenjak bolj raziskovalec ali slikar. V vseh teh prostorih vlada mir, pogovarjali smo se šepetaje in vprašanja staremu gospodu so bila nadvse spoštljiva.

Na koncu še zdravstveno poročilo.

Vse je potekalo brez zapletov, vsi so se počutili varne, saj so imeli ob sebi ves čas dva zdravnika. Nihče ni zbolel – razen majhne izjeme: imeli smo dva primera driske. S tem sta imela nekaj težav oba zdravnika.

P. S. To najino pisanje – četudi daš z njim samo enemu človeku vero, upanje in veselje do življenja, če mu pokažeš pot, da najde smisel, da želi za koga napraviti kaj dobrega, da bi mu pomagal, saj je to naše poslanstvo – potem je najino pisanje doseglo svoj namen.

Prijatelja na GAZ-u.